

Til Folketingets Kulturudvalg,

I min egenskab af formand for den almennyttige organisation, Kultur & Arv, der arbejder for at fremme respekten for vores overleverede kulturarv, vil jeg hermed gøre udvalget opmærksom på følgende:

Grundet stærke bekymringer for de potentielle skadevirkninger, som det fremsatte lovforslag og dets afskæring af lovbestemte kontrolinstanser, ville kunne medføre for Nyborg Slot, og grundet den omstændighed, at det fremlagte lovforslag både oplyser, at projektet er »reversibelt« og at projektet funderes »imellem - ikke oveni eksisterende bygningslevn og fortidsminder«, valgte Kultur & Arv i september måned at nominere Nyborg Slot til en plads på Europa Nostras liste over Europas mest truede kulturarv, det såkaldte [7 Most Endangered Programme](#).

Nomineringen stiller krav til sagens lødige fremstilling og kræver bl.a. fremsendelse af omfattende dokumentation.

Europa Nostra, der er hjemmehørende i Haag og Bruxelles og regnes for den fremmeste kulturarvsstemme i Europa, var øjeblikkeligt lydhøre. Undervejs i de møder, hvor Kultur & Arv har deltaget for at belyse sagen, er projektet på Nyborg Slot blandt andet blevet kaldt "et skoleeksempel i hvordan man ikke bør gøre." Europa Nostras eksperter vurderer nu sagen, og i foråret vil det blive offentliggjort, om Nyborg Slot vil opnå den tvivlsomme ære at være blandt Europas mest truede kulturmindeesmærker.

Meget tyder på, at en sådan udnævnelse ikke er usandsynlig.

Vi fremsender her til lovgivernes orientering et foreløbigt "statement", hvori Europa Nostra udtrykker sin bekymring for Nyborg Slot. Bemærk venligst, at Europa Nostra ikke har publiceret lignende bekymringsudtalelser for de øvrige nominerede lokaliteter.

Der er derfor grund til at tage denne udtalelse alvorligt; og det skriver Kultur & arv ikke, fordi vi selv har indbragt forholdet for Europa Nostra, men fordi vi – i modsætning til mange andre aktører i denne sag – ikke tjener andre herrer eller varetager andre hensyn end netop kulturarven.

Europa Nostra skriver i dansk oversættelse følgende (den vedhæftede engelske original er gældende):

Den Haag / Bruxelles, 7. november

UDTALELSE

EUROPA NOSTRA UDTRYKKER BEKYMRING OVER ALVORLIGE TRUSLER MOD INTEGRITETEN AF NYBORG SLOT I DANMARK

Europa Nostra, det førende europæiske civilsamfundsnetværk for kulturarv, som repræsenterer mere end 40 lande og arbejder tæt sammen med Den Europæiske Union, Europarådet og UNESCO, udtrykker sin bekymring over de danske myndigheders intention om at opføre et nyt informationscenter ved Nyborg Slot på en fredet arkæologisk slotsgård. Dette invasive byggeprojekt vil irreversibelt ændre Nyborg Slots integritet.

Af denne grund har den danske kulturarvsforening "Kultur & Arv" nomineret Nyborg Slot til programmet "7 Most Endangered" for 2025, et civilsamfundsinitiativ drevet af Europa Nostra i partnerskab med European Investment Bank Institute. En shortlist med de udvalgte 14 steder vil blive offentliggjort i januar 2025.

Ifølge vores oplysninger drøfter det danske Folketing i øjeblikket en særlov, som normalt anvendes til at tillade anlægsarbejder på vital infrastruktur, for at gennemføre opførelsen af det foreslåede informationscenter ved Nyborg Slot, trods det faktum, at dette projekt tidligere er blevet afvist af det officielle klagenævn. Efter vores opfattelse vil dette udgøre et alvorligt brud på retsstatsprincippet, da denne sag ikke berettiger til at tilsidesætte den danske lovgivning om kulturarvsbeskyttelse eller til at give øgede beføjelser til de udøvende myndigheder.

Europa Nostra er ikke imod opførelsen af et informationscenter, forudsat at det placeres et mere passende sted. Flere NGO'er og eksperter har allerede fremlagt fornuftige forslag med dette mål for øje, som fortjener at blive taget i betragtning og yderligere undersøgt af de relevante myndigheder. Et sådant informationscenter vil være meget nyttigt for at skabe en bedre forståelse af Nyborg Slots rige historie og betydning og for at øge stedets tiltrækningskraft for turister.

I lyset af ovenstående står Europa Nostra klar til at stille sin ekspertise til rådighed for at hjælpe med at finde en win-win løsning, der respekterer Danmarks love og kulturarv, er i overensstemmelse med europæiske og internationale standarder og sikrer en levedygtig og bæredygtig fremtid for denne enestående lokalitet, til gavn for både Danmarks og Europas borgere.

Kultur & Arv arbejder apolitisk og proaktivt til gavn for kulturarven, og vi ønsker at indgå i konstruktiv dialog med lovgivere, myndigheder og alle øvrige interessenter om bevaringen og styrkelsen af vor fælles kulturarv.

Byggeprojektet koster nu samlet 472 mio. kr. Hertil kommer 68,4 mio. kr. til et formidlingsprojekt i den restaurerede vestfløj.

Formidlingsdelen udgør dermed knap 13% af den samlede projektsum på nu 540,4 mio. kr.

Der findes skånsomme og bæredygtige alternativer til at bygge.

Konkret kan anvendes en ikke-fredet grund på 4.000 m² lige sydvest for slottet, eller man kan anvende den gamle politistation lige over for slottet, der rummer mere plads end de ønskede 2.000 m² og allerede er stillet til rådighed for museet. Sidstnævnte vil være en bæredygtig løsning helt i tråd med tidens idealer og i fuld overensstemmelse med internationale principper om bevaring og beskyttelse af kulturarven. Der er desuden en mageløs udsigt til hovedattraktionen henover slotssøen.

Kultur & Arv har siden 2018 oplyst alle relevante myndigheder, herunder også Folketingets Kulturudvalg, om disse alternativer, senest i Kulturministeriets høringsproces for lovforslaget. Desværre er vores meget grundige gennemgang af disse alternativer ikke medtaget i det kommenterede høringsnotat, som kulturministeren har udfærdiget til brug for lovgivernes behandling af sagen. Udeladt fra høringsnotatet er også Kultur & Arvs advarsler om risikoen for uoprettelige skader på det umistelige forsvarsanlæg og kulturmiljø, som Nyborg Slot er.

Lignende påpegelser i andre indgivne høringssvar er også udeladt i høringsnotatet. Det fremmer ikke indtrykket af transparens og retvisende sagsfremstilling i den offentlige høringsproces.

Jeg vil gerne afslutte med at gentage to væsentlige pointer fra det omtalte høringsvar, som har relevans.

Første er en advarsel fra Slots- og Kulturstyrelsen, givet til daværende kulturminister i 2021 efter underkendelsen af projektet i det domstolslingende ankenævn:

"Projektet kan »...indebære en øget risiko for, at besøgende i større grad mister muligheden for en autentisk oplevelse af fortidsminderne i deres uforstyrrede og autentiske form, således at den besøgende med udgangspunkt i mere beskedne formidlingsgreb og egen fantasi selv kan skabe fortælling og oplevelse. En anden risiko kan være, at massive og måske irreversible formidlingsgreb kan være præget af aktuelle strømninger/tendenser. Store formidlingstiltag, der er interessante på anlægstidspunktet, kan vise sig at være utidssvarende i forhold til eftertidens fortolkning af fortidsmindet.« (Kultur & Arvs fremhævning)"

Dernæst citeres (fra førømtalte høringsvar) Kultur & Arvs afsluttende opfordring til politikerne, som her gentages i dyb respekt og forvisning om, at de folkevalgte sætter princippet om gennemsigtighed og ordentlighed i lovarbejdet lige så højt som de borgere, de repræsenterer:

"Afslutningsvis gøres opmærksom på, at sagen substantielt og materielt er afgjort i en inappellabel kendelse fra Miljø- og Fødevarerklagenævnet i 2020.

Folketinget vil med nærværende lov derfor skulle underkende og tilbagevise en afgørelse, som en domstolslignende myndighed har truffet.

Kultur & Arv skal indtrængende opfordre Kulturministeriet og Folketinget til at udvise skyldig opmærksomhed på projektets meget voldsomme og uoprettelige indvirkning på kulturarven.

Hvis sagen gennemføres, vælger man med åbne øje og mod bedre vidende den mest invasive, uopretteligt ødelæggende, mindst bæredygtige, men samtidig ubestridt dyreste løsning.

At skatteyderne skal hænge på en ekstraregning, når det samlede projekt over årene er gået fra ca. 200 millioner kroner til snart en halv milliard, må være op til politikernes samvittighed.

Når man inddrager Folketinget som legitimeringsinstrument for Slots- og Kulturstyrelsens afviste projekt, må man forventeligt som borger i Danmark kunne have tillid til, at Folketinget står som garant for projektets ubestridelige lødighed på alle punkter, især hvis det skulle vise sig, at kulturminister Jakob Engel Schmidt, der har fremsat lovforslaget, ikke selv vil."

Vi står til rådighed!

På kulturarvens vegne,

Frederik Siemssen

FREDERIK SIEMSEN

Formand | *President*

Kultur & Arv

Denmark's Association for Culture & Heritage

e frederik@kulturogarv.dk

w www.kulturogarv.dk

t (+45) 40 70 65 70

a Store Kongensgade 83, DK-1264 København K